

Normy Dobrej Kultury Rolnej od 2023 roku

Rolnicy ubiegający się o płatności bezpośrednie już od kilku lat przestrzegają praktyk, które zapewniają utrzymanie gruntów rolnych w dobrej kondycji z poszanowaniem ochrony środowiska.. W Krajowym Planie Strategicznym zasady te są zapisane jako normy Dobrej Kultury Rolnej. Jest ich 9. Rolnicy będą zobowiązani przestrzegać ich, ubiegając się o płatności. O zasadach prowadzenia upraw w gospodarstwach wynikających z norm piszemy poniżej.

Małgorzata Najehalska
malgorzata.najehalska@modr.mazowsze.pl

Utrzymywanie trwałych użytków zielonych na ustalonym poziomie

Norma DKR 1. Utrzymywanie trwałych użytków zielonych w oparciu o proporcję trwałych użytków zielonych w stosunku do użytków rolnych. Ten wymóg jest już znany rolnikom, którzy spełniają obowiązek zazieleniania. Norma obliuguje, by udział trwałych użytków zielonych w powierzchni gruntów rolnych w skali całego kraju nie zmniejszył się o więcej niż 5% w stosunku do roku referencyjnego 2018.

Ochrona torfowisk i terenów podmokłych

Norma DKR 2. Minimalna ochrona terenów podmokłych i torfowisk. Norma ma na celu magazynowanie węgla w glebie i zapobieganie emisji dwutlenku węgla do atmosfery. Będzie obowiązywała rolników mających w swoim gospodarstwie wyznaczone obszary podmokłe i torfowiska. Obejmie gleby pochodzenia organicznego o zawartości materii organicznej $\geq 30\%$ o łącznej miąższości co najmniej 40 cm. Wdrożenie jej nastąpi w 2025 roku.

Niewypalanie ściernisk

Norma DKR 3. Zakaz wypalania ściernisk, chyba że odbywa się to ze względów związanych ze zdrowiem roślin. Norma ta już obowiązuje. Sporadycznie dopuszcza się wypalanie, np. gdy jest ono zgodne z zaleceniami inspektora Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa albo gdy spalamy na polu lęty ziemniaka w przypadku wykrycia w bulwach ziemniaka bakterii *Clavibacter sepedonicus*, *Ralstonia solanacearum*.

Nawożenie w pobliżu wód

Norma DKR 4. Ustanowienie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych. Norma ta oznacza zakaz stosowania nawozów oraz środków ochrony roślin na gruntach rolnych w pobliżu wód powierzchniowych w odległości wynoszącej co najmniej 3 m.

Mniej orki na stokach

Norma DKR 5. Zarządzanie orką lub inne odpowiednie techniki uprawy w celu zmniejszenia ryzyka degradacji gleb, biorąc pod uwagę nachylenie terenu. Grunty orne położone na stokach o nachyleniu powyżej lub równym 14 stopni nie mogą być wykorzystywane pod uprawę roślin wymagających utrzymywania redlin wzdłuż stoku. Nie mogą też pozostawać jako ugór czarny w okresie jesienno-zimowym (od 1 listopada do 15 lutego). Jeśli wykorzystuje się je pod uprawę roślin wieloletnich oraz w uprawach trwałych (sady, drzewa owocowe), to na stokach tych trzeba utrzymywać okrywą roślinną lub ściółkę w międzyrzędziach.

Okrywa ochronna na gruntach ornych zimą

Norma DKR 6. Minimalna pokrywa glebowa w najbardziej newralgicznych okresach i obszarach. Norma oznacza obowiązek utrzymania na powierzchni stanowiącej co najmniej 80% gruntów ornych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego okrywy ochronnej gleby w okresie od 1 listopada do 15 lutego. Okrywą roślinną mogą stanowić: uprawy ozime, trawy na gruntach ornych, międzyplony ozime, można też pozostawić ściernisko albo grunty pokryte resztkami poźniwnymi czy mulczem.

W uprawach trwałych (sady, drzewa owocowe) powinna być też zachowana okrywa ochronna gleby w międzyrzędziach we wspomnianym okresie.

Płodozmian na gruntach ornych

Norma DKR 7. Zmianowanie upraw na gruntach ornych, z wyjątkiem upraw rosnących pod wodą.

Gospodarstwa powyżej 10 ha gruntów ornych będą zobowiązane od 2024 r. do:

- prowadzenia upraw na powierzchni co najmniej 40% gruntów ornych w taki sposób, aby na każdej działce rolnej, w porównaniu z rokiem poprzednim, była prowadzona inna uprawa w plonie głównym,
- powyższy obowiązek będzie spełniony, jeśli po zbiorze plonu głównego wprowadzimy uprawę wtórną z innej grupy i utrzymamy ją przez co najmniej 8 tygodni, licząc od terminu siewu albo utrzymamy wsiewkę przez wspomniany okres,
- na wszystkich gruntach ornych w gospodarstwie taka sama uprawa w plonie głównym nie może być prowadzona dłużej niż 3 lata,
- jeśli będą uprawiane rośliny korzystnie wpływające na potencjał gleby, takie jak: bobowate, trawy zielone rośliny pastewne, mieszanki bobowatych drobnonasiennych z trawami albo uprawy wieloletnie lub grunty będą ugorowane, to powyższe normy nie obowiązują.

Dodatkowo rolnicy muszą spełnić wymóg dywersyfikacji upraw. Gospodarstwa powyżej 10 ha gruntów ornych będą zobowiązane do prowadzenia co najmniej 3 różnych upraw na gruntach ornych, przy czym uprawa główna nie może zajmować więcej niż 65% gruntów ornych, a dwie uprawy główne łącznie nie mogą zajmować więcej niż 90% gruntów ornych, czyli udział najmniejszej uprawy nie może być mniejszy niż 10%.

Ugorowanie

Norma DKR nr 8. Minimalny udział powierzchni gruntów ornych przeznaczonych na obszary i elementy nieprodukcyjne, i na wszystkich użytkach rolnych, zachowanie elementów krajobrazu oraz zakaz ścinania żywopłotów i drzew podczas okresu lęgowego ptaków oraz okresu wychowu młodych.

Norma ta będzie wdrożona od 2024 r. Rolnicy mający powyżej 10 ha będą musieli przeznaczyć:

- co najmniej 4% gruntów ornych na obszary i elementy nieprodukcyjne, w tym grunty ugorowane,
- co najmniej 3% gruntów ornych na poziomie gospodarstwa

przeznaczyć na obszary i elementy nieprodukcyjne, w tym grunty ugorowane, pod warunkiem, że rolnik zobowiąże się przeznaczyć co najmniej 7% swoich gruntów ornych na obszary lub elementy nieprodukcyjne, w tym grunty ugorowane, w ramach bardziej zaawansowanego ekoschematu,

- co najmniej 7% gruntów ornych na poziomie gospodarstwa przeznaczonych na obszary i elementy nieprodukcyjne, w tym grunty ugorowane oraz międzyplony lub uprawy wiążące azot, uprawiane bez stosowania środków ochrony roślin, z czego 3% będą stanowić obszary i elementy nieprodukcyjne, w tym grunty ugorowane.

Obiekty nieprodukcyjne to m.in.:

- elementy krajobrazu objęte obowiązkiem zachowania lub elementy charakterystyczne dla kultury,
- grunty ugorowane, w tym ugory z roślinami miododajnymi, bez stosowania środków ochrony roślin,
- żywopłoty, pasy zadrzewione, zadrzewienia liniowe lub pojedyncze drzewa,
- rowy,
- zagajniki śródpolne,
- oczka wodne,
- miedze śródpolne, strefy buforowe działek,
- pasy gruntów kwalifikujące się do płatności wzdłuż obrzeży lasu (bez produkcji) bez stosowania środków ochrony roślin.

Natura 2000

Norma DKR 9. Zakaz przekształcania lub zaorywania trwałych użytków wyznaczonych jako cenne na obszarach Natura 2000.

Rolnicy nie mogą przekształcać lub zaorywać wyznaczonych cennych trwałych użytków zielonych położonych na obszarach Natura 2000. Norma ta jest znana rolnikom przestrzegającym zazielenienia. Dotyczy trwałych użytków zielonych, dla których w planach zadań ochronnych albo w planach ochrony określono działania ochronne dla siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk w ramach Natura 2000.

Przedstawione normy służą łagodzeniu zmian klimatu, wzmacniają ochronę środowiska, w tym różnorodność biologiczną. Ich przestrzeganie staje się konieczne, aby rolnik zyskał płatności.

Źródła:

1. <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polski-plan-strategiczny-dla-wpr-zatwierdzony-przez-komisje-europejska>
2. <https://wiescirolnicze.pl/prawo-i-finanse/doplaty-bezposrednie-po-2023-roku-jakie-warunki-trzeba-bedzie-splnic-dkr/> - D. Andrzejewska